

1 Chemické objevy a pokrokové myšlenky

Doporučená literatura:

Budiš, J., Haminger, M., Herman, T., Marečková, B.: *Stručný přehled historie chemie*. PdF MU Brno 1996.

Weinlich, R.: *Laureáti Nobelovy ceny za chemii*. Alda, Olomouc 1998.

1.1 Nejstarší objevy

Schopnost zařadit do historických období (starší roba kamenná, mladší doba kamenná, doba měděná, doba bronzová, doba železná) a časově seřadit:

schopnost ovládnout oheň

hrnčířství

známo surové zlato, stříbro, měď, slitina zlata a stříbra, zpracování kovů: tepání

bronz, cín, sušené cihly, skleněné předměty

železo, nízké pece, dmýchání vzduchu do ohně, ocel

1.2 Chemie starověkého Řecka a Říma

kosmetika (vyjádření ke zdravotní nezávadnosti)

Aristoteles (formulace principu chemických dějů)

Hippokrates obhajuje aplikaci přírodních léčiv.

pálené cihly, vápenná malta.

1.3 Období alchymie

1.3.1 Výčet oblastí, kde se rozvíjela alchymie (Čína, Indie, Egypt, Blízký východ, Evropa).

1.3.2 Cíle, přínos alchymie. Zápory období alchymie.

1.3.3 Specifika jednotlivých oblastí:

Čína: Papír, hedvábí, střelný prach, porcelán.

2. – 3. stol n. l.: nejstarší zachovaný spis o alchymii.

Indie: Indická alchymie byla úžeji vázána na medicínu

Egypt: *Smaragdová deska*. V jejím textu je zmínka o látce nazývané **Kámen mudrců** = látka, která má moc změnit obecný kov ve zlato.

Blízký východ: Učenec *Džafar* - provedl první pokus o chemickou symboliku, systematicky popisuje pokusy (číselně uvádí hmotnost složek).

Evropská alchymie: Otcem evropské alchymie je *Albertus Magnus*, přínos evropské alchymie.

1.4 Chemie 17. – 19. století

Výčet a stručná charakteristika období:

Iatrochemie (lékařská chemie), předvědecká chemie (základy metalurgie, období zkoumání plynů),

období zrodu přírodních věd (přelom 16./17. stol.) → oddělení chemie od alchymie.

1.4.1 Chemie 18. století

Do tohoto období umět zařadit:

objev kyslíku, důkazy o složení vody

Opuštění úhorového cyklu v zemědělské výrobě a začátku využívání hnojiv.

Počátky stechiometrie, zákon zachování hmotnosti.

1.4.2 Chemie 19. století

Význam chemie v 19. století (věda 19. století)

Zařadit jména vědců a nejvýznamnějších objevů: *Dalton*: atomová teorie, relativní atomová hmotnost *Galvani*, *Volta*, *Faraday*: základy elektrochemie

Berzelius: zavedl nové symboly prvků, založené na písmenech, odvozených z latinských názvů prvků (používané dodnes), zavedl pojem organická chemie.

1.4.3 Počátky biochemie a vznik vědeckého lékařství

Pasteur a jeho práce → základy vědeckého lékařství.

1.5 Chemie 20. století

- Za jaké druhy objevů byly především uděleny Nobelovy ceny (objevy v oblasti teoretické chemie, objevy využitelné v lékařství, v průmyslu, objevy vedoucí ke vzniku nových vědních oborů → kterých)
- Jaroslav Heyrovský (polarografie) → jediná česká Nobelova cena za chemii.